

მეატრი

საქართველო
თბილისი

საყოველ-კვირანო ლიტერატურული და მხატვრობითი გაზეთი.

26 იანვარს

ზამოციმმა

№ 4

კვირაობით

1886 წელსა.

ფასი „თეატრი“-ს წლით ხუთი (5) მანეთი, ნახევარ წლით სამი (3) მანეთი, სხვა გადით ხელის მოწერა ან მიიღება. ცალკე ნომერი „თეატრი“-სა ღირს სამი შაურა. ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში „თეატრი“-ს რედაქციაში და ქუთაისში მმ. ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში. გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: Тифлисъ. Въ редакцію „Театръ“.

ქართული თეატრი

1886

კვირას, 19 იანვარს

ბენეტი

მ. მ. საზაროვი-აბაშიძისა

ქართული დრამატული დასისაგან წარმოდგენილი იქნება:

I

ბედნიერი დღე

კომედ. 3 მოქმედ.

II

ჰამლეტი

2 და 3 სცენა (4 მოქმედებიდან)

III

პრაკსიკის დუელი

მოდელი 1 მოქმედ.

დასასრულ

ლექსი

ადგილების ფასი საბუკნისა

დასაწყისი 8 საათზედ.

მისაც გაზეთი «მეატრი»-ს გამოწერა სურს, უმორჩილესად ვთხოვთ შეგუდდეთ და საგენტოში ანუ-ღარ მიმართოთ. მისაც ამ სააგენტოს საშუალებით გამოუწერია გაზეთი «მეატრი» ვთხოვთ საჩქაროთ გეცნობონ ადრესი.

ხელის მოწერა მიიღება მხოლოდ „თეატრი“-ს რედაქციაში.

ქართული თეატრი

შმაგრესი მიზეზი ქართულის სცენის სამწუხარო მდგომარეობისა არის სიღარიბე ჩვენი რეპერტუარისა. ქრისტაფე და პეტრონოვა თეიანთი დრო გადაჭამეს და თითქმის ყველას კბილები დაჭრეს. სამუდამოდ ქართული სცენის დაარსებამ თითქმის იმდენი დრამატული მწერლები დაჭადა, რამდენიც ქართული ანბანის მკოდნეა ჩვენში, მაგრამ ამ დრამატულ მწერალთა აუარებლობამ ერთხელ კიდევ თვალ-ნათლივ დაგვანახვა უკვდავი პოეტის სიტყვების ჭეშმარიტება: «ოდეს ტურფა გაიფრეს აღარ ღირდეს არცა ჩირადა! სხალი დროის მწერალთა შორის შეიძლება დავასახელოთ მარტო აკაკი და სავარელი, მხოლოდ ამათმა პიესებმა დაიჭირეს ქართულს რეპერტუარში შესამჩნევი ალაგი, მაგრამ, მოგესხენ ბათ, პატარა სოფელში ბეგარა სწორად მიერგებთ ხოლმე და, როგორც რუსები ამბობენ, ამათი პიესები იმდენი ხედნეს, რომ ჯაგლაგებს დაამსგავსეს. ამათ

გარე ჩვენს რეპერტუარში დარჩა, მართლა და, დიდი რიცხვი ნათარგმნი პიესებისა უფრო რუსულიდამ. ლმერთო ჩემო, ვინ სთარგმნის, რაებს სთარგმნის და რა ენითა სთარგმნის? ღაუღალავმა მთარგმნელებმა ქართული რეპერტუარი სწორედ ზღაპრულს ავგიოასის ბოსელს დაამსგავსეს, რომელსაც ახალი გერკულესი ეკირვება, რომ ამოდენა ნაგვისაგან გასწმინდოს. არ ვიცით ჩვენი პატივცემული დრამატიული საზოგადოება შესძლებს თუ არა გერკულესობას, მაგრამ ეს ძნელი საქმე კი მას ვერ ასცდება.

12 იანვარს, კვირა საღამოზედ, ჩვენმა დასმა წარმოადგინა რუსულათ ნათარგმნი ოთხ მოქმედებანი და ხუთ სურათიანი დრამა „მგოსანი“. ამ ახირებულის პიესის მაყურებელს შეუძლიან მხოლოდ, სთქვას: „ღაუჯექ და ბევრი ვიტირე, ზედ მივაყარე ქვა წვრილი“! მართულ სცენაზედ დადგმულს პიესას უტყველად ორში ერთი ღირსება უნდა ჰქონდეს: იმან ან უნდა, ჩვენს ნაღვლიანს და „პრიკაზისა“ და ბანკის ვალებსაგან წელში მოხრილს საზოგადოებას პატარა ხანს მაინც გადუყაროს, შეუმსუბუქოს გულში ჩაწოლილი სევდა და გაამხიარულოს, ან არა და რაიმე ზნეობითი გაკვეთილი მისცეს, აუღსნას, ან დააფიქროს მაინც ცხოვრების რომელიმე საინტერესო კითხვაზედ. „მგოსანისთანა“ დრამები არც პირველს მოთხოვნილებას აკმაყოფილებენ, არც მეორეს. თვალწინ გეხატებათ უბედური ცხოვრება ახალგაზრდა პლესოვისა, რომელიც თავის საუბედუროდ მუზას სამსახურს გაუტაცნია და გვერდით ერთი თანამგობნობელი არა ჰყავს და გულ შემატკივარი. ბაჭირებისაგან წელ-მოწყვეტილი ეცემა და მოწყალეებასა სთხოვს მათ, ვის საქციელსაც ისე მკაცრათა ჰგმობდა. მერე სულ გლახავდება და ბოლომდე ათრევს მძიმე ბარგივით გაწარებულს სიცოცხლეს, მინამ ღობის ძირში სადმე სული არ ამოსძვრება. მაშინ სხვა იქნებოდა, რომ „მგოსანის“ გმირს ბოლომდე თავი გაეტანა და იმ ჯურის კაცად იყოს გამოხატული, რომელიც ჩვენს პოეტს ორი კალმის გასმითა აქვს დახატული:

«ჰა, წარმომიდგა მე თვალის წინა,
 ბაჭირებისგან რომ ცრემლსა ჰღვრიდა,
 მაგრამ მტკიცე და პატიოსანი
 ბოროტების წინ თავს არ იხრიდა!» .

თორემ რა გინდოდათ პლესოვის მწარე ხვედრით გეთქვათ საზოგადოებისათვის, რომელიც ისე ცხვირ აშლევით უყურებს ქართველი მწერლის ხელობას? (წაიკითხეთ ახალ გაზეთს «ივერიაში» ეს

ამდენი სამღურავები ქართველს საზოგადოებებზედ რომელიც ღირსეულს პატივს ვერა სცემს ლიტერატორს) ისა, რომ: სამსახური ირჩიეთ, ჩინებს ხელი მოავლეთ, თორემ აი თქვენი ბოლო რა იქნებაო!.. ღიად, ბატონებო, მეც თქვენთან დარწმუნებული ვარ, რომ „მგოსანის“ ავტორს ეს სულელოური აზრი არ უნდოდა ეთქვა, მაგრამ მე რომ ჩვენის საზოგადოების ლოგიკის ძალა ვიცი, რა ნაირი ახირებულო დასკვნების გამოყვანა იცის ნახულიდამ და წაკითხულიდამ, დარწმუნებული ვარ, რომ სწორეთ ამ დასკვნას გამოიყვანდენ. უწვრთენელს და გაუნათლებელს გონებას ყოველთვის მსჯელობისთვის ეს იარაღი აქვს: post hoc, ergo propter hoc! პლესოვი იმიტომ გაუბედურდა, რომ პოეტი იყო!—მორჩა და გათავდა. ამაზედ ღრმად ველარ ჩასწვდება ნორჩი ჭკუა.

მოთამაშებზედ ბევრს არას ვიტყვით ბ. მესხიევმა თავით ბოლომდე ჩინებულად გაატარა პლესოვის როლი, ნამეტნავად სცენა დაუნის ხესთან და მთელი უკანასკნელი მოქმედება მშვენიერად მოუვიდა. შენი მტერი, რომ უკანასკნელს მოქმედებაში, ახალგაზრდა ქალის, ვერას როლში ქ. საფაროვისა არ გამოსულიყო და არ გაეცოცხლებინა მაყურებლები, ცუდად იყო საქმე. ბ. ნ. საბუელი პირველად ენახეთ სცენაზედ და თავის მოხდენილის თამაშობით (კომიკურს როლებში) ადვილად დაიმსახურებს საზოგადო სიმპატიას.

მთხზაბათს, 15 იანვარს, იყო ბ. მაქსიმოძის ბენეფისი. წარმოადგინეს: ფირარდენის სამ მოქმედებანი დრამა, «მრ ცეცხლ შუა» თარგმნილი ფრანგულით ი. მაჩაბელისაგან; ერთი სცენა შილერის «შაჩალებიღამა», და ოპერეტკა: „მეჯლისი იტალიანებით“. ხალხი ნაკლებად დაესწრო წარმოდგენაზედ. მს ბენეფისი მხოლოდ მითია შესანიშნავი, რომ თვით ბ. ბენეფიციანტს, არაფერი როლი არა ჰქონდა პიესებში; ეს ბენეფისი უფრო პატარა ტასოს დარჩა (ბაშაძის ექვსის წლის ქალს, რომელიც პატარა შანას როლში გამოიყვანეს. შანა ბევრჯერ გამოდის სცენაზედ და საკმაოდაც ლაპარაკობს. პატარა ტასოს სიმკვირცხლემ და გამბედაობამ სცენაზედ სწორედ აღტაცებაში მოიყვანა საზოგადოება, რისთვისაც მადლობა ტაშის კვრით და კანფეტებით გადაუხადეს. მს შესანიშნავი ბავშვი ერთ დროს საზოგადო ყურადღებას მიიპყრობს. მპერეტკაზედ ცალკე მოვილაპარაკებთ.

დავით სოსლანი.

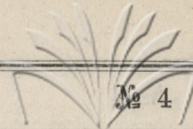
ქერას, 19-ს იანვარს, ქართულმა დრამატიულმა დასმა წარმოადგინა «რაც გინახავს ველარ ნახავ» კომედია მ-ს მოქმედებათ თზულება ა. საგარლისა და ერთ მოქმედებიანი ვოდევილი «ბუტიაობა» აკაკი წერეთლისა. საერთოთ რომ თვალი გადავალოთ ა. საგარლის პიესებს ორს უმთავრეს ნაკლოვანებას შევამჩნიეთ, ურომლოთაც ყოველივე დრამატიულ თხზულებას თავის მნიშვნელობა და ღირსება ეკარგება. დრამატიულმა მწერალმა არ უნდა დაივიწყოს, რომ იგი ემსახურება ხელოვნებას და არა იმ ხალხის გემოვნებას, რომლებსაც თეატრი ისე აქვს წარმოდგენილი, როგორც გასართობი ადგილი და მხოლოდ იმისთვის მოდის, თეატრში იცინოს და იხარხაროს. მწერალმა ხელოვნების საშუალებით საზოგადოებას უნდა ჩააგონოს, რომ თეატრი არის ის საზოგადო სკოლა, რომელსაც მხედველობაში აქვს ხალხის ზნეობითი ავადმყოფობიდან განკურნა. იმის თხზულება უნდა ეთანხმებოდეს ნამდვილს ცხოვრებას, რადგანაც მწერალს თვითონ ხალხი ჰხადავს და არა მწერალი ხალხს. ბ. ა. საგარელს თეატრალური ხელოვნება ბოლოს პლანზედ მოუქცევია, მხოლოდ ხალხის გემოვნებას კი პირველი ადგილი უჭირავს იმის პიესებში და თბილისის ქუჩებში გაგონილი სიტყვებით შემდგარი ლექსიკონი მაცქერალთ სრულიად ავიწყებს, იმ ავტორის ნაკლოვანებას, რომელიც დრამატიულს მწერალს არ მიეტყვება. აი, მაგალითად ავიღოთ «რაც გინახავს ველარ ნახავ». ამ პიესაში არც ერთი ტიპი არ არის სინამდვილით დახატული. არ ვიცით ვინ არის, ან რა კაცია მებატონე? თავადია, არც თავადი, სამხედროა, არც იმას წააგავს, მაშ ვინ არის? — კაცი, რომელიც უაზრო სიტყვებს ლაპარაკობს და თვითონაც არ იცის რასა შერება, ისე რომ მაცქერალი ვერაფერ მარტივს აზრს ვერ შეადგენს. ან კიდევ იმის მეგობარი ჯაქარია. ბ. ავტორს ნდომია ვითომ ახალი აზრების კაცი დაეხატა, მაგრამ გამოტყვით უნდა გითხრათ, რომ მაგგვარ კაცს პირველს საუკუნებშიაც შეხედებოდით, რომ ბედნიერება გვექონოდა და მაშინ გაეჩენილიყავით. ახლა ავტორის იდიოლებს და მეცხრამეტე საუკუნის კომუნისტებს მივმართოთ, რომლებიც სირაჩხანის ასპარეზზედ მოქმედებენ და შუალამისას ბნელა ქუჩებში ფულიან კაცებს ელიან, რომ გაკარკონ.

ბ. ა. საგარელი ისე იდიოლურად გვიხატავს თბილისის პაქარნებს, რომ უცხო კაცს რომელიც არ იცნობ უმანკოების და სვინიდიანიობის შესახებ ამ საზოგადოებას უპირველესობას მისცემს, მაგრამ ვინც კი იცის იმათი ხელობა, უეჭველია ავტორს არ

მიუტყვევებს ამ გვარ შეხედულობას რომელიც ქალაქის კინტოს აიღებთ, რომ ქურდობით და ჯიბეგრობით არა სცხოვრობდეს, რომელსაც თბილისის ციხეები გვიმტკიცებენ, რომ მხოლოდ იმითი არიან სავსენი. რაიც შეეხება სომეხს ავეტიქას, გულწრფელად უნდა ვსთქოთ, რომ სინამდვილით და სისრულით არის დახატული ეს ტიპი, რომლის ხასიათი სრულიად ეთანხმება იმის მდგომარეობას. რაიც შეეხება აზრს და კომედის აშენებას სწორედ რომ მოუაზრებელია, აზრს ბ. ა. საგარლის პიესებში სრულიად ადგილი არ აქვს და ბ. ავტორი სრულიად უმნიშვნელოთა სთვლის იმ საგანს, რომელიც აუცილებელს საგანს შეადგენს. ერთი სიტყვით მაცქერალს მოსწონს იმის პიესები, როგორც სამახსარაო გასართობი და ლიტერატურულს ღირსებებს კი სრულიად მოკლებულნი არიან. მაცქერალთ მოსწონს ბ. ა. საგარლის ლექსიკონი, რომელიც თბილისის ქუჩებშია გაგონილი და არა ხელოვნება და აზრი. არ შეგვიძლიან არ მოვაგონოთ ბ. ავტორს, სად გაუგონია, ან სად უნახავს ესეთი მშიშარა იმერელი, როგორსაც ისა ხატავს. იქამდის მიდის იმის სისუსტე, რომ თავის ჩრდილისა ეშინიან; ეს ჩვენის აზრით დიდი შეცდომილებაა, რადგანაც გულადობაში იმერელი ქართველს არ ჩამორჩება; ან კიდევ ის სულელური გალუცინაცია, როდესაც იმერელი სკამს ელაპარაკება, სრულიად სინამდვილეს მოკლებულია; ეს მახინჯი სცენა სრულიად ამახინჯებს, მახინჯს პიესას.

რაიცა აკაკის „ბუტიაობას“ შეეხება, მხოლოდ იმის მჭევრმეტყველს ჭკუას შეეძლო დაეხატა ამ გვარი მარტივიანი ხუმრობა, რომელიც სინამდვილესაც არ არის დაშორებული (удачное остроумие). შევლა სცენა შემთხვევით ხდება და ხელოვნურად არის დახატული; ერთი სიტყვით ყველასფრით სრულია ეს ვოდევილი და ამ ვოდევილის მოსმენა თავის დღეში არ მოსწყინდებათ მაცქერალთ.

რაიცა მოთამაშეთ შეეხება ყველამ სვინიდიანიანთ შეასრულეს თავის როლები, განსაკუთრებით მ. საფაროვი-აბაშიძისამ, ნ. შაბუნიამ და მ. აბაშიძემ, მაგრამ არ შეგვიძლიან არ შევინიშნოთ ბ. ნ. საბუელს, რომელიც ყველა სიტყვის შემდეგ ზმუკუნებს და სრულიათ ეკარგება ის ეფექტი, რომლის დახატვაც ნათლად შეუძლიან ბ. მსახიობს, მაგრამ ამ სენის გამო სრულიად ეკარგება სცენიკური ილუზია. ერთი სიტყვით მოკლედ უნდა ვსთქოთ, რომ ამ უკანასკნელმა წარმოდგენამ მეტად მხიარულად ჩაიარა, თუმცა ჩვენდა სამწუხაროდ, ძალიან ცოტა ხალხი დაესწრო. მაგრამ გასამტყუნარნიც არ არიან, რად-

განაც ჩვენს ივერთ ნარჩევთ ლიტერატორებს განუძრახავთ «ივერიის» საშუალებით საქართველოს პოლიტიკა და არხეოლოგია აღადგინონ. ბარდა ყაღისა და მირხეებისა, სხვა ვარეშე პირთ აღკრძალული აქვთ, ამ მაღალი დისტანციამდის მისვლა, რადგანაც შეიძლება დაუშალონ იმათ ფილოსოფიურს მსჯელობას; მერე ხუმრობა ხომ არ არის, მთელი ხალხის ბედი და უბედობა იმათზეა დამოკიდებული. ესე ჩემო, ბატონებო, იმათ მაგიერ ჩვენ ვინდით ბოდიშს, რადგანაც იმათ იმოდონი დრო არ აქვთ და არც ყურს უგდებენ მაგისტანა წვრიმალს საქმეებს.

ი. ჭაგოქაძე.

საახალწლო

ახალ წელსა მოგილოცავ ჩემო კარგო, ჩემო გერიტო, მისურვებ, რომ ახლა მაინც ჩემთვის ტრფობა გაიმეტო.

— რათა მწუხრობ, მე არ მესმის! არ მაქვს განა ჯანი მთელი? ან მაკლია გულში ცეცხლი მაქვაცთა მამშვენებელი?

— ჩემო ციცუნ, ჩემო კიკუნ! შენთვის ვკვდები, ვკვდები, ვკვდები, მხოლოდ შენა, ჩემო სულო ჩემს გულს წამალად დაედები.

— სატრფოვ, რა ექნა, რად მიყურებ მაგრე ცივად, ექვის თვალით? რა არ მოგწონს ჩემში მითხარ, რომ მოვთხარო ნესტრის დანით.

— ჩემო ყველავე, ჩემო გიჟო, შენ გაქვს მხოლოდ ერთი წუნი: მაგ დიდ სულთან, დიდსა გულთან შენ არა გაქვს დიდი ფული.

— მე კი ახალი ქალი ვარ, მიყვარს მოდა, მიყვარს ფული მდიდარს მახინჯს გამჯობინებ, თუნდ რომ დამეტანჯოს სული.

რუსულის და უცხო სამღერების გახრეწვის გამოცემა

რაც ჩვენ დედა-ქალაქში ოპერა შემოიღეს, ჩვენი ხალხის სულიერ ცხოვრებას სხვა-და-სხვა სიამავნება შეეხდა. რუსულმა ოპერებმა, კონცერტებმა, იტალიურმა ოპერებმა და კონცერტებმა და არა ნაკლებ იმ გარემოებამაც, რომ სახელმწიფო სასწავლებლებში ჩვენებურ ყმაწვილებს რუსულ სიმღერებს ასწავლიან, დიდად შეეჩვია ხალხი გალობას და სიმღერას. მაგალითებისთვის შორს არ წავალ, ყველა ჩვენგანი ЖИЛЬ БЫТЬ у бабушки сЪренькйй козликЪ-ს ან და ВНИЗЬ по матушкѣ по волгѣ-ს უფრო იმღერის, ვიდრე ჩვენ საერო სიმღერებს. ხელოვნურ სიმღერებზედაც იგივე ითქმის რუსული სახალხო სიმღერები სახელმწიფო სკოლებს აღარ ცილდებიან, მაგრამ ხელოვნური სიმღერები კი საოცრად ვრცელდებიან, როგორც ოჯახებში, ისე ნასწავლ ყმაწვილობაშიაც. ვრცელდება თარგმნილი კი არა, როგორც რუსეთში მეროპული სიმღერები, თვითონ ორიგინალად, სახის შეუცვლელად. ეს ხელოვნური სიმღერები და სხვა-და-სხვა ოპერების ნაწყვეტები ქართულთა თარგმნით, მუსიკის შეუშლელად, რომ ვრცელდებოდნ ჩვენ საზოგადოებაში კარგი იქმნება; ამით ჩვენ ხალხში, ამ განვრცელებასთანვე, კილოს თავის სიტყვით გამოთქმულს, თავის მუსიკის სამფლობელოში ათას ნაირად შეახამებს თავის საკუთარ კილოებს და ამ ნაირი დამუშავებით, ადგილობრავს მუსიკას განავითარებს.

ჩვენი ახალგაზდა პოეტები რომ დათარგმნიდნ იმ ხელოვნურ რუსულ სიმღერებს, რომელთაც დღეს მღერიან ჩვენ საზოგადოებაში დიდ სამსახურს გაუწევნ აქაურს ხელოვნებას. არც ერთი რედაქციონი მათი დაბეჭდვის უარს არ იტყვის. მხოლოდ საჭიროა თარგმანს ორიგინალის სათაურიც ჰქონდეს რომ მკითხველს უცებ გაახსენდეს კილო. ამ გვარად არა თუ რუსულ ხელოვნურ სიმღერებს, არამედ ყველა უცხო სიმღერებს უნდა მოვემზაოთ. ორიგინალი ტაეპის მარცვალთა რაედენობა თარგმანშიაც უნდა იქმნეს დაცული, რომ მუსიკა არ დაიკარგოს; თუ თარგმნილი სამღერალი ლექსი ამასთანავე გაირითმება ამას რაღა ემჯობინება.

მართი ამ გვარ ლექსთაგანი აქვე მომყავს. თარგმნილია ბ. სილოვანისაგან. რუსულად მგონია ასე იწყება: Мѣсяць плыветъ...

* *

მტრედის ფერ ცაზე მიჰსტურავს მთვარე, მე ჩანგს ვამღერებ ტრფობით დაგული.

ჭურს მიგდებს მხოლოდ მე არე-მარე
და სატრფო ჩემი სული და გული.

* *

შენ სარკმელს ქვეშ ვდგავარ, გიცქერ
და შენი ცქერით ვტკბები;
საყვარელო გეტრფი, გიმღერ,
შენ სახელს ვენაცვლები.

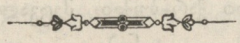
* *

ისმინე ყვავილო ნაზო,
ჩანგისა ტკბილი ჟღერა!
ისმინე გვრიტო ლამაზო,
ჩემი გულისა ძგერა!

მკითხველიც დაინახავს, რომ ეს ლექსი ძლიერ ხელოვნურად არი ნათარგმნი. მუსიკა და რითმი ორივეა დაცული. რადგანაც მუსიკის გავლენა მიუცილებელი ყოფილა, ის არა ჰსჯობია, ჩვენებური სახით, კარგის ლექსით შემოსილი შევიძინეთ უცხოეთის და რუსეთის მუსიკური საუნჯე.

ზ. მირიანაშვილი.

შარჟი

გიგლიოგრაფიული შენიშვნა

«ნობათი»

სა-ყოველ-წლიურ სურათოგანი საქმეწილო ჟურნალი

(დასასრული *)

ქაჯი.

(ხალხური ზალადა ჰ. კვიციანიძისა)

II

ამ ზალადას, რომ თვალი გადავავლოთ ერთს ნამდვილს მოვლენას დაინახავთ, რომელსაც დღესაც ყოველს ნაბიჯზედა ვხედავთ ჩვენს უმეცარს საზოგადოებაში. ეს განლაგებულ ცრუ მორწმუნეობა სხვა-დასხვა მაცდურებებზედ. რამოდონათაც ეს მოვლენა სინამდვილეს მოკლებულია, იმოდენათვე მართალია ხალხისა შეხედულობა სხვა-დასხვა მაცდურებებზედ. აზრი და შეხედულობა სრულიად ნათლად არიან დახატულნი ამ ზალადაში, მაგრამ ორს ნაკლოვანებას ვხედავთ, ესე იგი, ეს ავტორი მოკლებულია პოე-

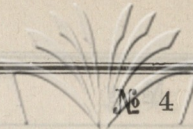
ტიურს ხელოვნებას და ძალ-და-ძალობით ნაწევლებში რითმების წყობილება; მოკლეთ რომ ესტეტიკა... ჯათ პოეტოსა, თუმც ჩვენის აზრით უკეთესი იქნებოდა, რომ პროზით ეწერა და ტყუილ უბრალოთ ამოდონა დრო არ დაეკარგა რითმების სწორებით. ბ. მგოსანი რითმას აზრსა სწირავს და ეს ჩვენის აზრით დიდი წეცდომილებაა.

(ბესო ოსური ლეგენდა ანასტ. მრისთავეისა) მანდილოანის მოღვაწეობა სალიტერატურო ასპარეზზედ, ისიც ჩვენს ქვეყანაში, მეტად დიდათ და დიდათ სასიამოვნო მოვლენაა, მით უფრო, რომ ჩვენს ლიტერატორებს უკულმა აქეთ მომართული ჰკუის სიმეზი და როგორც მგელი კრავს ისე უყურებენ ერთმანერთს. მით უფრო საყურადღებოა ანასტ. მრისთავეის მოღვაწეობა, რომ ყველას მხრივ დაკმაყოფილებულია იმის საყმაწვილო სტატია. რომელ მხარეს აიღებთ რომ სრული არ იყოს: იღვია, სინამდვილე, ხელოვნება სამაგალითო და ენა სრულიად ეთანხმება თავის პედაგოგიურს დანიშნულებას. ლმერთმა ქნას, რომ ჩვენმა „ქარაფშუტა“ ახალ-გაზდა ქალებმაც ამ გვარი პირებისაგან მაგალითი აიღონ და პედაგოგიურს საქმესაც ხელი მოჰკიდონ; მგონია, რომ საკმარისია მიჯნურობაზედ ბაასი.

(ძაკაბაძე. შაჰი აბასის საქართველოში შემოსევის დროიდან. ა. ახნაზაროვისა). საერთოთ ამ პატარა ავტორზედ შეგვიძლიან ვსთქოთ, რომ ნიჭიერება ეტყობა პროზის წერისა, რომელიც «ძაკაბაძე»-ს შეუძლიან გვიმოწმოს, თუმცა როგორც ეტყობა გონებითი განვითარებით კი ჯერ შორს ვერ წასულა. თუმცა მცირედი სტატია უფლებას არ გვაძლევს რამე მარტივი აზრი შევადგინოთ, მაგრამ მაინც-დამაინც ეტყობა, რომ ბუნებითი ნიჭს მოკლებული არ არის და თუ ამასთან გრძნობას არ ვაჰყვამ, არ ვაერთო და გონება ვაიხსნა, უეჭველია თავის დროზედ მიახწევს თავის განძრახვას და პატიოსანი კაცის დანიშნულებას. კიდევ ვაუთმეორებთ, ბ. ახნაზაროვს, რომ ურიგო არ იქნება, რომ ჯერ ხანობით წერას თავი დაანებოს და ჰკუის საზრდოს მასალა შევიძინოს, რომელიც ბოლოს უფრო კანონიერს ნაყოფს მოუტანს.

(სამი ძმა. ლეონ ძალადელის მოთხრობა, ფრანგულიდან, მაროსი). ეს მოთხრობა ლეონ ძალადელის კალამს ეკუთვნის და უფლებაც არა გვაქვს ამ შემთხვევაში ეჭვი შევიტანოთ, რომ რაიმე სინამდვილეს იმის მოთხრობა მოკლებული იყოს. ამ მოკლე საყმაწვილო სტატიაში სრულიად დაცულნი არიან ორივე უმთავრესი პედაგოგიური კანონი, რომელზედ

*) იხილე «თეატრი» № 2.

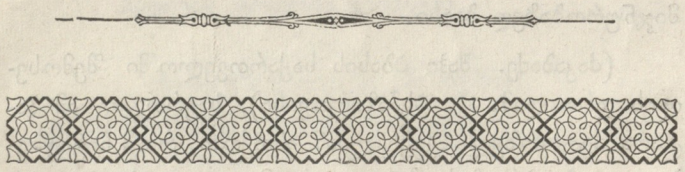

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ბავშვი უნდა აიზარდოს, (ინდუქცია და დედუქცია), ესე იგი, ახლოდგან შორს საგნებზედ გადასვლა, გაცნობილიდგან—გაუცნობელში; მხოლოდ აქ პედაგოგის აუცილებელს საჭიროებას შეადგენს ცოდნა იმ კანონისა, რომ აწონით, ბავშვის ბუნებისამებრ. აი ამ მოთხოვნაში თქვენ შეხედვით ყოველივე ამ პედაგოგიურს კანონებს დაცულთ და მშვენიერს სურათებს; ყოველივე ამას რომ ზედ დაუმატოთ ნიჭიერი მთარგმნელი (მარო), რომელსაც სრულიად ჩვენის ბავშვების ხასიათზედ დაუყენებია—მშვენიერი ცოცხალი და კაფიეთი ენა, ერთი სიტყვით ეს სტატია ყველასფრით სრული და საესეა.

(წყალი და მისი თვისებანი ალ. მირიანაშვილისა) ამ ფილოსოფიურს ტრაკტატზედ არას ვიტყვი, რადგანაც სრულიად უადგილოა ამის ამ ყურნალში დაბეჭდა. ნუ თუ შესაძლებელია ათის წლის ბავშვის გონებისათვის არქიმედის თეორიის შეთვისება? ჩვენის აზრით სრულიად უადგილოა ამ გვარი სტატიების ბეჭდა.

ო. კავთელი.

ფელტონი

* *

მიუკანასკნელ, ალაზნის სეო,
მინდვრისა და ტყისა;
ბაკედ შეკრულა მთებითა,
ზედი-ზედ ჭალებიანო.
გამოვად დილაობითა,
თვალს შენკე დამჩებთანო:

ჩამოუთოვლავ ქელები;
დაბლს ტყე, მთების ძირები
სრულ ნისლეებს დაუჭვრია
გაღმა ალაზნის პირები,
სისხლის ზღვასით გამოჭვრეტს

მზე ვინკით ანატრები!
სამყაროს რთვილი დაუდავ,
მინდვრები ახსრდებთან;
ბაღასი მიწას გაერთვის,
ხეები გაშიშვლდები ნ.

წავა, გაივლის წამთარი
ისევეც აყვავდებიან.

გნასავთ, რა ჩირთი შემოხნდეს,
ხე-სუკში წვაკი სუოდეს;
მინდარი ამწვანებული,
ათას ნაიწად ღუოდეს;
მდინარე ადიდებული,
აქაფებული დმოდეს.
შემოჭვრიკვებს მერცხალი,
მერცხალს მოჭეება გუგული,
ისრივაც გაიფურცლება
ბაჩათაშვილის სუბული;
ია, ენქელა მოგვივლენ,
გარდზედ დაქმასებს ბუღბული!
ბუნება აცვამს და ჭნარცვავს
ყველას დროს შესაფერადს:
ხან აყვავებს მთა-ბაჩსა,
ხან დაჭლავს ისე მტკვრადს;
ახლა თოვლისას ჩაიფრამს,
ყინულს დაიდგამს კვრადს.
წამთარი, მადი და ყველას
დააჭვნი, ფერი უცვალე!
მომხადე ერთ-სახეობა,
რთვილი ქარ-ბუქით შეცვალე;
ადუღებული გუნება
ყინვის სასმილით გამსჭვალე.

ბახანა.

ნაზრახნი აღვილი

(დასასრული *)

საბრბლო იყო ღარეჯანას მდგომარეობა. იგი ეწლა ღარწმუნდა თავის დანაშაულობაში. რა ეშმაკმა მომიქცია მხარი, ფიქრობდა იგი, რომ მე ამ მხეცს მივეცი ღესპინე. მაი, შეილო ღესპინე! როგორ გაიყინები შენი პაწაწა სიმონითა. შეილო, შეილო! რას გემართლებოდი?.. ღმერთო! შეხი რატომ არ მოსტეხე ზოგიას? რატომ არ დაუღუნე ენა! როგორ შამომეტყუა, თქვენი ჰირიმე! ნეტავი მაინც არ მოსულიყო იქილამ ცოცხალი!.. რა ჩემმა ცოდვამ მოიყვანა ეგ არამზადა? ნეტავი რით ეშველება ჩემ ღესპინეს?.. რატომ იქ არ მოკვდა ეგ შენდლიანი ჩემის ცოდვით? რას მემართლება ამ ჩემ სახლში. **ოხ,**

*) იხილე „ფელტონი“ № 3.

ღმერთო დამბადებელო! მაგას ნუ გაუთენებ ხვალინდელ ღღეს! ნეტავ გზაზე მაინც შამოკლომოდა ვისმეს იმ მაღლიანს... ამ მოთქმებამი, რომ მიღწია ღარეჯანას თავში გაიელა ბოროტმა აზრმა. შეიძლება ამ ოთხმოცის წლის ქალს პირველად გაეტარებოდა თავში საზარელი ბოროტ-მოქმედება. მან მიაჭყიტა ჩაღრმავებული თვალები კედელს, სადაც ახლად გაღმოსილი ცული ლაპ-ლაპებდა სარკესავით. იაკოფი ამ დროს გულის ძილში იყო. ღარეჯანამ განიზრახა ამ ცულით იაკოფის ბოლოს მოღება. იგი კიდევ წამოდგა და გაეშურა კედლისაკენ, მაგრამ მუხლები ჩაეკეცა და ხელები არ დაემორჩილენ ცულის ჩამოსაღებად. ღარეჯანამ მიიფარა თვალებზე ხელი და მის მოხუც დამკვანარ ლოყაზე ჩამოცურდა წვეთი ცრემლისა; ერთს მეორე მოჰყვა, მეორეს მესამე და შემდეგ ცრემლი გარდმოეშვა წკრიალით. ღია! ღარეჯანა სტიროდა, მაგრამ ეს ტირილი სრულებით არ იყო წარმომდგარი სინანულისაგან. ის იყო ნამყოფი მეტის მეტი ჯიბრისა. იგი სტიროდა თავის უძლეურებაზე. ღარეჯანა გამოვიდა გარეთ, ჩუმად შეუარა გვერდი ღესპინეს, აკვანს და გაეშურა სოფლისაკენ. მარი მძივებარებდა. მთვარე ანათებდა. ღარეჯანა სოფლის ორღობებში მიეშურებოდა.

არ გაუეღია ნახევარ საათს შემდეგ ღარეჯანის წასვლისა, დერეფანში ფეხი შემოსდგა ბიორგიმ. მან გარდაელო თვალი იატაკზე საცოდავად დაგდებულ ღესპინეს და აკვანს, რომელსაც ქარი თავისებურად არწევდა. ამ სურათის დანახვით, ბიორგის რაღაცამ უეცრად თვალებში ჩაუელვა და მთელ ტანში ქრუანტელმა დაურბინა. იგი დაუყონებლივ შევარდა სახლში. ჩამოდენიმე ხნის შემდეგ სახლიდამ გამოისმა საზარელი კვილი ძალად მოკლულისა.

მეორე ღღეს დილა ადრე მამასახლისი გაჩნდა მკვლელობის ადგილზე. მან უმაღლეს მთავრობასაც გააგებინა ეს შემთხვევა. შეიყარეს თავი. მკვი რასაკვირველია შინაურებზე იყო. ძითხვებზე გამოძიებელს ბებია ღარეჯანამ არავითარი პასუხი არ მისცა. ხოლო ღესპინე ყოველ კითხვას: «არ ვიცის» იძახდა. სოფლელები მღელვარებდნენ და გაიძახოდნენ: «ეგ კუდიანი ღარეჯანას საქმეა!» ამ დროს გამოძიებელთან მოვიდა ბიორგი და მოახსენა:

— მკვლელობა მე ჩავედინე, მაგათ არავითარი მონაწილეობა არ მიუღიათ. რაც შეეხება მიწვევებს ამას თქვენ არ მოგახსენებთ. საქმე გამოაშკარავდა. გამოძიებელმა ღარეჯანას

და ღესპინეს თავი დაანება: არ იცნო იგინი და მანა ვეღ, იგი კმაყოფილდებოდა მარტოკა ბიორგით. მაგრამ გამოჩნდა ავი ენა, რომელსაც იმ ღამეს დაენახა ღარეჯანა ბიორგისთან მიმავალი. ამის გამო გამოძიებელმა ქალებს ისევ მოუჭირა ხელი, იცნო იგინიც დამნაშავედ და ყველანი წასხა ციხეში; აღარც პაწაწა სიმონიკა დაუტოვებიათ, ეინაიდგან სახლში აღარავინ რჩებოდა. იმავე გამოძიებელმა გამოკეტა სახლის კარები და მიბეჭდა ღაქით.

188... წელსა, შუა მარტში, ძუთაისის ოლქის სასამართლო იესებოდა ხალხით, ზოგი კარებებთან მოგროვილიყვენ, ზოგი ფანჯარებს მისეოდნენ. სისხლის სამართლის ზალა გამოტენილი იყო მაყურებლებით. ღღეს ირჩეოდა ძნელი საქმე «ქმარის მკვლელობა». დამნაშავენი სკამზე ისხდნენ ორი: ერთი ქალი და ერთი კაცა. მკითხველი რასაკერელია ამათ ორთავეს იცნობს; კაცი განლაგეს ბიორგი და ქალი ღესპინე. საბრალო ღესპინე! ისევე ბიორგი სჯობდა, უფრო მარჯვეთ იყო. იმას უფრო არ დაშინეოდა ბეჭედი ტუსალობისა. ღესპინე გათავებულიყო. მას ადამიანის სახე აღარ ჰქონდა. იგი თითქმის მიცვლებულს ჰგავდა, ისე დამკვანარი იყო: თვალები ჩარღმავებოდა, ცხვირა მეტის-მეტად გაწვრილებოდა, ნიკაბი წინ წამოწვოდა. მართი სიტყვით მისი სურათი წარმოადგენდა ადამიანის ფხას, თაფლის სანთელში ამოვლებულს. იგი საცოდავად არბენდა საგნიდამ საგანზე თავის ჩაღრმავებულს, ერთხელ მშვენიერს, თვალებს; ხან წითელ სტოლს მიატყერებოდა, ხან მთარგმნელს, ხან ხალხს. მისი გამოხედვა იყო გამოხედვა უგნურისა, ჰკეაზე შეშლილისა. მას ვითომ ფიქრი უნდოდა, მაგრამ ტვინი არ ემორჩილებოდა. ამისათვის პირველივე შეხედვით შეატყობდით, რომ მას უევირდა თავის მდგომარეობა. შამოვიდნენ მსაჯულები, მათ შემოჰყვით მდივანიც და დაიჭირეს ალაგი. ამათმა შამოსვლამ სულ გააოცა საბრალო ღესპინე, იგი გაშეშდა სკამზე. მეღარც წამოდგა, თუმცაღა მთარგმნელმა ორჯერ უთხრა ამდგარიყო მსაჯულების გამოსვლაზე. თავსმჯდომარემ ჩვეულებისამებრ ჰკითხა მთარგმნელს.

— დამნაშავენი ხომ ყველანი აქ არიან?
 — აქ განლაგან გარდა ღარეჯანა დედა ბერისა, რომელიც სატუსალოში გარდაცვლილა. ამას გარდა მომკვდარა ამ ქალის პატარა ბავშვიც სეიმონი, უპასუხა მან.

— ააყენეთ ქალი! დასძინა თავმჯდომარემ. ღესპინე წამოაყენეს.

— სცნობ შენს თავის დამნაშავეთ თუ არა? ჰკითხეს მას.

— არ ვიცი? წაილულლულა საცოდავად ღესპინემ.

— შენ მოჰკალი შენი ქმარი თუ არა? ბანუშეორეს მას კითხვა.

— არ ვიცი.

— შენ სად იყავი იმ ღამეს?

— არ ვიცი!

ჰოველს კითხვაზე ღესპინე ამის მეტ პასუხს არ აძლევდა, მსაჯულებმა გაიღიმეს. შგნურ ხალხშიაც ნელი სიცილი ატყდა. მხოლოდ როდესაც ყველანი დაწყნარდნ ზალაში გაისმა გაჯავრებული ბიორგის კბილის ღრჭენა. რა უნდა ექმნა საბრალოს? თავს ზვეით ღონე არ ჰქონდა. თავმჯდომარემ ნება მისცა ღესპინეს დამჯდარიყო. წამოაყენეს ბიორგი, რომელსაც იმავე კითხვით მიმართეს:

— სცნობ დამნაშავეთ თავს თუ არა?

— ღიად! მე მოგვკალი! უპასუხა მან.

— თქვენ გკითხავენ, სცნობთ დამნაშავეთ თავს თუ არა?

— მე მოგვკალი! ბაიმეორა მან.

— მისმა ცოლმა მიიღო მონაწილეობა თუ არა?

— არავითარი.

— მინ გეხმარებოდა ამ საქმეში?

— თქვე დალოცვილებო! რა საჭიროა ამოდენი კითხვები? მინ მომეხმარებოდა, ან რა მომხმარე მინდოდა? მე მოგახსენეთ და გაუთავე; ამ ქალის ქმარი მოგვკალი მე. მიზეზს თუ იკითხავთ შემდეგი განლავსთ: მე და აშას გვიყვარდა ერთმანერთი, იმან მომტაცა და ჯვარი დაიწერა ძალით, მოტყუებით, და ამიტომაც მე მოგვკალი იგი. ამ ქალის ცოდვაც მე მქონდეს და იმ მოკლული კაცისაც, თუ ამას სცოდნებოდეს რამე. სირცხვილი არ არის, ასე უბრალოდ აღამიანის წამება?

— ზრდილობიანად მოიქეცი, აგრე ნუ ლაპარაკობთ თორემ დაისჯები შენიშნა თავმჯდომარემ.

— მეტი დასჯა განა შეიძლება, ერთს თხას ორჯერ არ ტყავებენ, მე მოგახსენებთ, რომ ამას ბრალი არა აქვს, ტყვილა ნუ სტანჯავთ.

— შენ ილაპარაკე მარტო შენს თავზე, შენიშნეს მეორედ.

— ჩემს თავზე მე საკმაოთ მოგახსენეთ. ამ სიტყვებით ბიორგი დაჯდა და აღარც ამდგარა, თუმ-

ცა ბევრჯერ უბრძანეს ამდგარიყო, მაგრამ მისმა ჯიუტობამ აჯობა.

ღიდი საჭირო არ არის მოვიკვანოთ აქ დანარჩენი მოწმების ჩვენებები. შევლა მოწმებში შესანიშნავი მხოლოდ ზოგია იყო. ჩვენგან ცნობილი ზოგია—მამა იაკოფისა. აი დაახლოვებით იმის ჩვენებაც.

— მე თქვენი ჰირიმე, ამ საქმის შესახებ ბევრი არა ვიცი-რა. ღაფილუბე კაცი, ამოვარდი. მაგ შეჩვენებულმა მომიკლა სამეფო შეილი, ჩემი ლუკმის მკმეველი. თავიდანვე ვიცოდი, რომ შეჩვენებული ღარეჯანას მოყვრობა მე არ გამომადგებოდა. ის ცოდვით იყო გატენილი ყელთამდე. ძუღიანი იყო, თქვენი ჰირიმე! ჰოველი უბედურობის მიზეზი ის იყო. შამამიჩნდა: «მანცა და მანც ჩემი შეილი-შეილი შერთე შენს იაკოფსო!» მე პირველად ვერიდებოდი, მაგრამ დღეს, ხელო, ზეგ და ბოლოს ჩემმა ეშმაკმა მომიტყია მხარი, მერმე იმ სულ წაწყმედილს პატარა ფული და მამულიც ქონდა. არ მინდოდა, ღმერთო ხო შენ იცი! ბამახვიეს ამ ბოროტ საქმეში; წამწყმიდეს სულითაც და ხორცილთაც, მომიკლეს ისეთი შეილი... ღა სხვა ამ გვარებს ცისას და ბრისას ბოდავდა ზოგია. მსაჯულებმა და თავმჯდომარემ მისცეს, რამოდენიმე კითხვები, რომლებზედაც ზოგია ასეთსავე პასუხს აძლევდა. უკანასკნელად თავმჯდომარემ მიმართა ბიორგის:

— შენ რას იტყვი ამ მოწმის ჩვენებაზე.

— შევლაფერს მართალს მოგახსენებთ. უპასუხა ბიორგიმ და არ განძრეულა სკამიდან.

რალა ბევრი გავაგრძელოთ. მასამართლების მწვერები გავიდნ ზალიდამ და მცირედ ხანს იქეთ განაჩენიც გამოიტანეს: თორმეტის წლის კატორლა და საუკუნო ციმბირი ბიორგის მიუნიტეს, ათის წლის კატორლა და საუკუნო ციმბირი ღესპინეს.

— მადლობა ღმერთს! წაილულლულა ბიორგიმ, მართალთან მეც დივისაჯო.

ზრდილობა

სოფელს ზემო-არგვეთში ერთს პატარა გზა წვრილს გადმოჩერებია ფიცრული, კარგათ ვრცელი სახლი. ამ სახლს ღობე დასძველებია და ჰიშკარიც წაქცევია. მთელი ეზო გარდაფარულა კაცის სიმაღლე ანწლით და არც ერთი გზა წვრილი არ მიდის სახლისაკენ, არც გამოდის იქიდან. ბევრს რამეს ამბობენ ამ სახლზე ზემო-არგვეთელები. მოგახსენებენ, რომ მაში ბევრი უცნაური მკვლელობა მომხდარა. (თითქმის ათამდე ჩამოსთვლიან), რომ წელიწადში

სამჯერ აქ შეიყრებიან ყველა ქვეყნის კუდიანები, და ჩონგურზე ფერხულს დააბმენო. ისეთი პირებიც აღმოჩნდნენ, რომლებიც ღამით წასწრებიან კუდიანების ღონის და რამოდენიმე დედა-ბერი კიდევ უცნინათ კუდიანებში არეული. მოგახსენებენ კიდევ, რომ ამ სახლში კერიის ადგილს ამოჩახანებს სისხლის წყარო, რომლითაც კუდიანები წყურვილს იკლავენ. მს წყარო ვითომ მოაღწევს საძირკვლამდე და მერმე ვარდება მიწაში. შიგ ვერაინ შედის, რადგანაც კარები დაბეჭდილია. მს გახლავსთ ბებია ღარეჯანას სახლი, მართლა მიბეჭდილი ხუთი—ექვსი წლის წინად და მიყრუებული, ეხლა კორის ადგილად გარდაქცეული. სოფელი ამ არე-მარეს უწოდებს „ნაზრახ ადგილად“ და ყოველი კაცი სცდილობს ასცილდეს ამ ადგილთან ღამე გავლას. მხოლოდ ამ სახლთან თვეში ერთხელ გაივლის ხოლმე ერთი მოხუცებული, მთლად გათეთრებული, წელში გარდაღუნული კაცი. ზაივლის, გულზე ხელს დაიბრაგუნებს და იტყვის: „ვაიმე! რა ადგილი დამძვრა ხელიდამ და რა შვილი მომიკლეს!“ მს გახლავს ჩვენი ზოგია.

რ. აღისუბნეჯი

თეატრი და მსახიობნი

ქველი, საშუალო და ასალი დროისა.

(დასასრული *)

საშინელი იყო მაშინდელი თანამედროვე მსახიობის ცხოვრება, მეტადრე იმათი, რომელნიც სხვადასხვა ქალაქებში მოგზაურობდნენ; მით უფრო შესაბრალისნი იყვნენ ისპანიელი მსახიობნი, რომელნიც მშიერ მწყურვალნი, შიშველ-ტიტველნი ქალაქის ქუჩებში დაიარებოდნენ და ზოგჯერ ისე მოხდებოდა ხოლმე, რომ ყინვა, სიცივეში ღამე კარში რჩებოდნენ, ღვთის სინაბარა. ავეუსტინა-დე-ლა როკის შემდეგ საყურადღებო ამბავს მოგვითხრობს, (გასართობს მოგზაურობაში) რიოს მალენციიდან უპლაშიოთ დაბრუნების შესახებ, რომელსაც თავის მეგობარი აცილებდა; პირველი ამ ნაირად ემდურება თავის ბედს: „მეტის-მეტი უბედურება გვეწვია, მე და ჩემს მეგობარს, როდესაც იმ სიმძიმე ბარგის ტარება ზურგით სატარებელი გავვიხდა, თუმც ერთი მადლიანი კაცი შეგვხე-

და, რომელმაც მცირედი მანძილი გაატარა მანქანა ბოლოს იმანაც თავი დაგვანება და დაერჩით უნუგე-შოთ. საღამოს ჟამს, დალაულ-დაქანცულები, ერთს პატარა ქალაქში შემოვედით და დასადგომი ბინა ვსთხოვეთ, მაგრამ უარი გვითხრეს და ზედაც დაუმატეს, რომ ამ ქალაქში ბინას ვერსად ვიშოვით, რადგანაც უქმეაო; მით უფრო სამწუხარო იყო ჩვენი მდგომარეობა, რომ ჯიბეში სულ რვა სუ გექანდა. მითი უკანასკნელი საშუალება-ლა გვრჩებოდა, მოტყუებით გვეშოვნა ბინა, სადაც ღამე გავგეტარებინა. სასტუმროში წაველი და უთხარი, რომ ვაჭარი ვარ და ზღვით სავაჭროს მოველი, (მართლაც და ცოტა არ იყო წავაგვანდი კიდევ ვაჭარსა). მოვსთხოვე ოთახი და ვახამი, შემდეგ წავედი და აღკადს გამოუცხადე ტრუპის ქალაქში მოსვლა, მე და ჩემი მეგობარმა წარმოადგენა გაემართეთ და შემდეგ სასტუმროში დავბრუნდით; სასტუმროს პატრონს ოთახის გასაღები მოვსთხოვე და გამოუცხადე, რომ სავაჭრო მომივიდა და მინდა ოთახში დავაწყო მეთქი. შევედით, ოთახიდან ბარგი გამოვიტანეთ და როგორათაც ქარი ისეთის სიმარდით გაუდევით გზასა. თქვენ წარმოიდგინეთ ჩვენი შიში და მოტყუებული სასტუმროს პატრონი, მაგრამ ვაჭირება რას არ აქნევენებს კაცსა. პირბინეთ, და ვინ იცის რამდონი მინდორი და წვრილიანი ტყეები გავიბრინეთ; ბოლოს როდესაც დავრწმუნდით რომ შიში აღარსაიდგან მოგველოდა, დავისვენეთ და ჩვენი ქონება დავთვალეთ, გამოჩნდა, რომ სულ სამ ნახევარი რეალი გექანდა.

მეორე ქალაქში რიოსმა და სალონმა წარმოადგენა გამართეს და „ძენი და პბელი“ ითამაშეს, მაგრამ ისე უხვიროთ მორთეს სცენა, რომ მაცქერალებზედ ცული შთაბეჭდილება იქონია, რადგანაც გამოპარვის დროს დიკორაცია იქ დარჩათ: ყველა ამას, რომ ზედ დაუმატოთ ის გარემოება, როდესაც ძენი პბელსა ჰკლავს, მსახიობი მივარდა მოსაკლავად, მაგრამ მხოლოდ მაშინ მოაგონდა, რომ დანა სასტუმროში დარჩა და გაშტერებულმა მხოლოდ ერთმანეთს ყურება დაუწყეს და უმოძრაონი დარჩენ. მაცქერალნი გაჯავრდნენ, დავრივნენ საბრალო მსახიობთ და სულ ცემა ტყეპით გამოჩვეეს თეატრიდგან. საბრალონი, გულის ფეთქებით გამოიქცნენ და ყველაფერი ბარგეულება იქ დარჩათ, მხოლოდ ხუთი რეალი-ლა შერჩათ ხელში. მსე ამ ნაირათ ტანჯვით ატარებდნენ თავიანთ ცხოვრებას და მადრიელი კი არაფინა ჰყვანდათ. აი, ამ ნაირი იყო მოგზაური მსახიობთა ბედი. მადრიდში, სევილიაში და ტოლედში მსახიობ-

*) იხილე „თეატრი“ 1885 წ. № 18.

ქართული
ლიტერატურა

ნი მატერიალურად სრულიად დაკმაყოფილებულნი იყვნენ, მხოლოდ რაიცა იტალიელებს შეეხებოდა, რომელიც ისპანიაში თამაშობდნენ, ისინი ხომ თითქმის დამდიდრდნენ.

ათას სამას ცხრას ლოპე დე ვეგა პიესის დადგმის წინააღმდეგ ასდგა, თავის დრამატიულს თხზულებაში (ახალი დრამატიული ხელოვნება, — Новое драматическое искусство) იმას უკვირს, რომ მაყურებლები როგორ ითმენენ, როდესაც სპარსელს და სომეხს ისპანიულს ტანსაცმელში ხედავენ. თავის პრალოგებში ავტორი უჩივის მსახიობთ თეატრში შესვლის მომატებას: «როდესაც ერთი რეალი იყო, მაშინ ყველანი დადიოდნენ თეატრში, დარბაზი სავსე იყო ხოლმე, მაგრამ რაც ფასი მოუმატეს, ხალხიც მოაკლდა. თუ მაქცერალთ ვგ მომატებული ფასი გადაიხადონ მშვიდრები დარჩებიან და თუ სულ არ წაიფილენ მაშინ მსახიობნი დაიხრცებიან მშვიდრები.

რა საჭიროა მათში, იენისში და იელისში თამაშობა? წინათ ღვინობის თვე სრულიად დაჭურავდა ხოლმე გასაქალს. როდესაც გვიან-გვიან თამაშობდნენ უფრო მეტი ხალხი დადიოდა. მსახიობნი თამაშობდნენ უკეთესათ და პიესები უფრო საყურადღებონი იყვნენ ხოლმე.

საერთოთა წასრულს საუკუნებში ჯეროვანს ყურადღებას არ აქცევდნენ დასაფლეთი მეროპიის ხალხი, გარდა იტალიისა, რომელიც დღესაც პირველი ფართო აღვილი უჭირავს თეატრალურს ხელოვნებაში. დიად, მეტად სამწუხარო იყო ძველ დროს და ენლაც თეატრის და მსახიობთა ბედი, თუმცა ისინი კი არიან პირველი მასწავლებლები კაცობრიობის ზნეობითი წინ წასასვლელათ. თეატრი და მსახიობი ისეთავე საჭიროებას შეადგენს კაცისათვის, როგორც წყალი და ჰური. აი, ეს ყოველივე რივიანათ ესმოდათ იტალიელებს და ჯეროვან ფართო აღვილს აძლევდნენ ამ საზოგადო მოღვაწეთ; ამიტომაც ხელოვნებამ მკვიდრი ფესვები გაიღვა ამ ხალხოსნობაში და ბევრი ნიჭიერი პირნიც შექმატა.

ნ ა რ ე ვ ი

გ ა მ ო ც ა ნ ე ბ ი

1

ერთი რამე სურვილი,
აზარს ბრძლის დახადანსა;
სამ კვირესა და სამ დღესა,

გამოიყვანს განამკვლარსა.

2

ავსადე ფირფიტეკლასა —
დავხადე გულ-წითელასა.

3

ერთი რამე სულეიერი —
შორის დამკრები კარდისა,
ჯერეთ ღვთის მოსამსახურე,
მერე ყოველი კაცისა.

4

ახანოელი ბატები,
ახანოს ეხანებოდა.
მისი ჩასკამი, ნაჭამი
სემწიფეს კეადრებოდა.

5

ავიარე ავლასაო,
თხს დაეკლას თავლასაო.
ხორცი ვსთხოვე ქებითაო,
გამამიდეგ ქებითაო,

6

ასიუსას მთაზედაო,
ბუ შემოჯდა ქვსედაო.
მოქნიე მუჭუტუნე,
შემოკვარი ებსედაო.

7

კრიჭი-კრიჭი კრიჭინასო,
მკვდარი ცოცხლს იჭირავსო.

9

თავს სეწნი,
ბოლოს ნამგაფი.

10

ერთი რამე ვნასე,
ემსკისა სასე.
სეკით-სეკით დადიოდა,
ძირს დაეგო მასე.
წვრილი ჩიტი გაბმულიყო
ჩემი თვალთ ვნასე.

რედაქტორი და გამომცემელი ვ. აბაშიძე.

ბ ა ნ ც ხ ა ლ ე მ ბ ა ნ ნ

საყოველ-კვირბო ლიტერატურული და მსატვრობითი გაზეთი

„თეატრი“

მიიღება ხელის მოწერა 1886 წლისათვის

(წელიწადი მეორე)

პროგრამა და სიერცე გაზეთი, „თეატრი“-ს იგივე ღირებვა, რაც 1885 წ. იყო.

„თეატრი“ გამოევა კვირაში ერთხელ, კვირათბით

ფასი „თეატრი“-სა: წლით როგორც ქალაქის, აგრეთვე გარეშე ხელის მომწერთათვის ღირს ხუთი (5)

მანეთი, ნახევარის წლით — სამი (3) მანეთი. სხვა ვადით ხელის მოწერა არ მიიღება.

მომწერელ 1886 წლიდან აბაძი წმრამთელი დამოუკიდებელ მონაწილეობას მიიღებს.

ხელის მოწერა მიიღება „თეატრი“-ს რედაქციაში; ადრესი: Тифлиς. Въ редакцію „Театръ“.

ГОДЪ ЧЕТВЕРТЫЙ

О ПРОДОЛЖЕНИИ ВЪ 1886 ГОДУ

ОБЩЕДОСТУПНАГО ЖУРНАЛА-ГАЗЕТЫ.

„БЛАГОВѢСТЬ“

Выступить въ провинціи на поприще такой литературной дѣятельности, которая, доставляя общедоступный и назидательный матеріалъ для чтенія, служила бы религиознымъ и патриотическимъ интересамъ нашего дорогаго отечества—Россіи,—дѣло не легкое, чтобы не сказать много-трудное, среди того фальшиваго положенія, въ которомъ очутилась русская интеллигенція, благодаря давней среди насъ враждебной пропагандѣ. Проходя уже молчаніемъ мѣстныя дразги, мы не можемъ, не отмѣтить и другой трудности существовать въ провинціи такому изданію, какъ, на примѣръ, журналъ-газета „БЛАГОВѢСТЬ“. Наша всероссійская отвычка отъ серьезнаго чтенія и пристрастіе къ этому пустому „легкому чтенію“ испортили вообще у насъ вкусъ къ чтенію; изданія же, ратующія за интересы Православія, Самодержавія и Русской народности, среди органовъ фальшивой печати на Руси,—изданія подобныя „БЛАГОВѢСТУ“, заслуживаютъ полнаго вниманія всѣхъ сыновъ отечества. Не смотря, однако, на трудность своего настоящаго положенія, журналъ-газета „БЛАГОВѢСТЬ“, въ сознаніи своей благовременности и полезности будетъ съ Божіею помощью издаваться и въ слѣдующемъ 1886 г. т. е. ЧЕТВЕРТОМЪ уже со дня своего начала. Уповаемъ, что настанетъ время, когда притянутся въ Россіи иноземщина и иновѣрщина, когда згинетъ этотъ русскій либерализмъ т. е. всеобщая наша распущенность, а пока.... мы находимъ нужнымъ бла-

говѣстить о Православно-русской и вѣрноподаннической правдѣ и чуждой кривдѣ на святой Руси.

Программа нашего журнала-газеты „БЛАГОВѢСТЬ“ и на слѣдующій годъ остается прежняя:

I. Обозрѣніе текущей Церковно-общественной жизни въ Россіи и за-границею, въ ея современныхъ проявленіяхъ, мѣропріятіяхъ и пр.

II. Корреспонденціи о замѣчательныхъ почему-либо новостяхъ и событіяхъ въ области духовно-нравственной.

III. Очерки, рассказы, жизнеописанія, путешествія, краснорѣчіе, церковная старина, стихотворенія и пр.

IV. Обозрѣніе современной печати, отечественной и иностранной, по вопросамъ духовно-нравственнымъ, рецензій книгъ и т. п.

V. Отвѣты редакціи и объявленія.

Журналъ-газета „БЛАГОВѢСТЬ“ будетъ выходить по-прежнему два раза въ мѣсяць, въ объемѣ отъ одного до двухъ листовъ. Цѣна за годовое изданіе ПЯТЬ руб. сер., съ доставкою городскимъ подписчикамъ и съ пересылкою иногороднымъ, а за полугодовое ТРИ руб. с. Розничная продажа по 20 к. с. за №. Объявленія для напечатанія въ журналъ-газетѣ „БЛАГОВѢСТЬ“, оплачиваются по 8 коп. сер. за строчку петита.

ДОПУСКАЕТСЯ РАЗСРОЧКА ПОДПИСКОЙ ПЛАТЫ, ПО СОГЛАШЕНІЮ СЪ РЕДАКЦІЕЮ.

Редакціи журналовъ и газетъ, которыя пожелаютъ обмѣниваться съ Редакціею журнала-газеты „БЛАГОВѢСТЬ“ какъ своими изданіями въ 1886 году, такъ равно и перепечаткою у себя объявленій объ изданіи на 1886 годъ, благоволятъ заблаговременно увѣдомить о томъ Редакцію „БЛАГОВѢСТЬ“, а равно перепечатать у себя настоящее объявленіе нѣсколько разъ, до и послѣ новаго года.

Подписка на журналъ-газету „БЛАГОВѢСТЬ“ принимается исключительно въ г. Харьковѣ, въ Конторѣ Редакціи журнала-газеты „БЛАГОВѢСТЬ“, на Екатеринославской улицѣ, въ домѣ Священника П. С. Мигулина № 51/16. Контора открыта ежедневно, отъ 9-ти часовъ утра до 4-хъ пополуд. Личныя объясненія по дѣламъ

ქართული
ზინური

Редакции могут быть ежедневно, отъ 12 часовъ дня до 4 часовъ пополудни.

Всякую переписку просимъ отправлять исключительно на имя Редактора-Издателя.

Думая, что настоящіе наши подписчики возобновятъ свои требованія на журналъ-газету „БЛАГОВѢСТЪ“ и на слѣдующій 1886 годъ, просимъ ихъ распространять наше патриотическое изданіе между своими знакомыми.

Подписка открыта съ 1-го Октября

Редакторъ-издатель Гр. Кулжинскій.

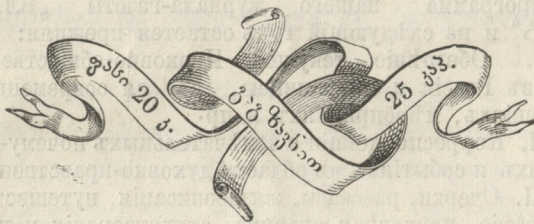
სურათები

ჩვენი პოეტებისა და მწერლებისა

აბასი წამეთელი

ილია შამკვაძე

ბრ. მრბელიანი

ბრ. მრბელიანი

გიორგი ერისთავი

სურამი მასხი

ჩინებულ ადექსანდროვის ქალღმრთელ მსატყობს ა. ბერიძისა

ისეილება გრაქურთაჲს წიგნის მალაზიაში, ტუკიის ხიდის ყურზე, ზუბალოვის სახლებში და ი. საფარაჲს ბაკალინი მალაზიაში, არწრუნისეულ ქარვასლაში.

გინც ათს ან მეტს სურათს გამაიწერს, მან თათო სურათი 16 კაპ. დაეთობას.

Дозволено Цензурою Тифлисъ, 1886 г. 25 января.

იბეჭდება და ჩქარა გამოვა

რთხ - მოქმედებისანი ისტორიული დრამა

თხზ. თ. აკ. წამეთელისა

თეატრის ცხიერი

რადგანაც ეს დრამა დაიბეჭდება ორასი ეგზემპლიარის არა უმეტეს, ამიტომ საყოველთაოდ ვაცხადებთ, რომ ამ თავიდევე ხელის-მოწერის მსურველს შეუძლიან მიჰმართოს «თეატრის» რედაქციას.

ფასი ათი შაჲრი

ს ტ ა მ ბ ა

მელიქიშვილისა.

თფილისში — სასახლის ქუჩ., აწარუნისეულ ქარვასლაში, ქართული თეატრის ჩეკიო სახლულში.

იღებს ყოველ გვარს სასტამბო საქმეებს საბეჭდავთ: გაზეთებს, წიგნებს, ბროშურებს, აგროტეკე ყოველ-გვარ ბლანკებს, კვიტანციებს, სწოტებს, განცხადებებს, აფიშებს, შირობებს და სხვ.

სისუფთავაჲ და აღნიშნულ დროზე საქმის შესრულებასე სტამბა შირობას აძლევს საქმის მომტანთ.

სტამბა ვისრულობს კორექტურის გასწორებას და ბროშურების გაკეთებას, უკეთუ ზაკასის მომტემნი ისურვებენ.

Типографія Меликова. სტამ. მელიქიშვილისა.